

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version: Johnny Sved : Mera virke från skärgården. Landsbygdens folk nr 43 /27.10.2017, s. 24-25.

Mera virke från skärgården

På öarna i vår skärgård finns en stor virkesresurs som i dag är underutnyttjad. För att höja intresset för skärgårdsvirke har Södra skogsreviret och Yrkeshögskolan Novia inlett ett gemensamt projekt, Smart med skärgårdsvirke, för att kartlägga olika logistiklösningar och potentiella regionala virkesanvändare. Målet är att öka användningen av virke från den västnyländska skärgården och skapa nya arbetstillfällen.

Ser vi bakåt i tiden har öarnas virkesproduktion tidigare utnyttjats effektivare än idag. Vattnet har inte isolerat utan det var en jämförelsevis billig transportled.

Stora mängder virke flottades till sågarna längs med kusten och ännu på åttiotalet flottades massaved till industrin i Raumo.

Utmanande logistik

Med dagens logistiklösningar och snabba tempo upplevs det lätt som extra besvärligt och dyrt att hämta virke från skärgården.

För att alls komma i gång måste maskiner, förare och bränsle transporteras ut till öarna på pråmar. När avverkningen är i gång ska virket först transporteras in till hamn och sedan lastas om på lastbil för att slutligen transporteras vidare till köparen.

Transporterna kräver extra god planering då lagringsutrymmet ofta är begränsat både på holmen och på landbacken.

För att avverkningen ska kunna rulla på utan avbrott krävs det att virket transporteras bort i jämn takt.

Under projektet utreds vilka hamnar som är bäst lämpade för att lossa virkespråmarna och om det finns möjligheter och ekonomi i att bygga upp virkesterminaler för skärgårdsvirket.

Sommaravverkningar

Det är ytterst sällan det är ordentligt isföre på sydkusten och även om det skulle frysa till ordentligt finns det alltid strömställan med svag is på vägen ut till de flesta av öarna.

I praktiken får man alltså ty sig till sommaravverkningar och transporter med pråm.

Skogsreviret har ett väl inkört samarbete med Börje Nyholm som tar hand om vattentransporten. Avverkningssäsongen startar så fort stränderna är isfria. Vid hård vind får man ta paus med pråmen och lägga sig i lä i väntan på lugnare väder. Säsongen fortsätter ända in i november då man avbryter avverkningarna för att säkert hinna få in allt virke till land.

Vattnet ligger nog ännu öppet, men mot slutet av hösten brukar det bli allt fler stormiga och blåsiga dagar. Det är tid att sluta innan avbrotten blir för många och för långa och medan man garanterat ännu hinner få in maskiner och virke till land.

I väntan på att nästa säsong kör igång har Nyholm jobb med att underhålla och besikta utrustningen så att den är garanterat sjöduglig när isarna smälter.

Virke av hög kvalitet

Lennart Biström från Södra skogsreviret säger att kvaliteten på skärgårdsvirket är underskattad. I dalsänkorna inne på öarna finns gott om näringsrik jord och det är inte ovanligt att man stöter på virkesrika granskogar med långa fina granar och stock av toppkvalitet.

Allt är inte karga klippor med vindpinade tallar.

Apropå vindpinade tallar säger Biström att det också finns en hel del fin tall på öarna. Med dagens kvalitetskrav inom sågindustrin är det ändå tyvärr så att stora mängder prima tallstock måste klassas ner till stock av lägre värde eller till massaved.

Mogna skärgårdstallar har ofta en grov men kort rotstock med en hög andel kärnvirke. Minimilängden är ofta satt till 43 dm idag, med ett hjälpmått på 37 dm som tillåts för enstaka stockar. Det innebär i praktiken att en hel del rotstock klassas ner då de nedersta kvistarna är för grova eller stocken har en långkrök. Med möjlighet att ta ut kortare stockar skulle värdet på tallen öka markant.

Lokal virkesförädling

Som en del av projektet kommer man också att kartlägga vilka företag som förädlar virke i regionen och undersöka deras intresse att använda lokalt producerat skärgårdsvirke.

I stället för att söka ekonomi i storskalig drift kan lösningen ligga i att satsa på produkter med högre värde som kan tillverkas i mindre skala.

En annan aspekt som ska granskas är möjligheterna att ta till vara energived från öarna.

Av erfarenhet vet Biström att många markägare gärna ser att byggesresterna städas undan i närheten av sommarstugorna på öarna som en extra tjänst. Alternativen är att groten samlas i högar där den sakta får förmultna eller att den transporteras till land för att flisas och bli energi.

Inom projektet är vi övertygade om att det är smart med skärgårdsvirke och att det finns en klar potential att öka aktiviteten i skärgården och höja värdet på virke från skärgården.

Projektet finansieras av Europeiska unionen via Nylands NTM-central och Pomoväst.

Johnny Sved

Lektor i bioekonomi
YH Novia

Transporterna kräver extra god planering i skärgården. Kedjan ska löpa som smort från skotare till pråm till stockbil till fabrik. FOTO: Jasmine Winqvist

Virkesrika granskogar är vanligare än man skulle tro i dalsänkorna på holmarna. FOTO: Jasmine Winqvist